

De rechten van vogelbeschermers

G.F. Makkink

De beslissing om de Watersnip te bejagen is genomen na afweging van belangen. Een politieke beslissing dus. De juistheid ervan moet echter betwijfeld worden. Wie ermee te maken hebben zijn de jagers (plezierjagers), de vogelbeschermers, de ecologen, het ecosysteem, waarvan de Watersnip deel uitmaakt en ten slotte de Watersnippen zelf. Wat willen deze betrokkenen? De Watersnippen willen leven, hun ecosysteem wil ongestoord evolueren, de ecologen willen vaststellen of de soort in gevaar is, de vogelbeschermers willen de Watersnippen laten leven, terwijl de jagers die voor plezier willen schieten. Een politieke beslissing verlangt dat ieder het zijne krijgt. Maar krijgen ze dat?

Welbeschouwd zijn er slechts twee partijen: de jagers en de Watersnippen. De vogelbeschermers treden namens hen op tegen de jagers. Zij zijn echter bij de jagers achtergesteld. De jagers doen iets onherroepelijks: doodschieten. Daartegenover staan de beschermers met lege handen. Zij beschikken niet over een geweer, dat ook iets onherroepelijks doet: de vogels immuun maken tegen afschot door jagers. Met deze achterstelling houdt de Jachtwet geen rekening. Evenmin de toepassers van die wet: de jachtraad en de minister. De ecologen stellen slechts vast hoeveel afschot een soort kan verdragen. Zij rechtvaardigen daarmee de aanspraken van de jagers, maar niet die van de vogelbeschermers die alle individuele vogels het leven gunnen. Bonafide jagers leggen zich bij de uitspraken van ecologen neer omdat er een waarborg in ligt voor jachtgenot in de toekomst.

Een eerlijke verdeling van ieders rechten zou met de numerieke sterkte van jagers en vogelbeschermers moeten rekening houden. Die sterkteverhouding zou kunnen blijken uit een opiniepeiling, maar ook uit de ledentallen van jagers- en vogel- en dierenbeschermingsorganisaties. Geven we deze ledentallen in Nederland respectievelijk door J en B weer, dan

geeft $J / (J + B)$ het recht van de jagers weer en $B / (B + J)$ het recht van de beschermers. In deze verhouding zou het gehele biotoop van Watersnippen over jagers en beschermers moeten worden verdeeld, waarbij alleen in het deel $J / (J + B)$ zou mogen worden gejaagd. Of men zou de gehele tijd dat Watersnippen bij ons worden aangetroffen in die verhouding moeten verdelen, zodat alleen in een tijdsdeel $J / (J + B)$ gejaagd zou mogen worden.

Nu mag in een deel van het gebied (G) niet gejaagd worden, namelijk in de natuurreservaten, zeg in deel r . Ook is er al een deel van de verblijftijd (V) waarin de vogels geschoond zijn, zeg deel s , namelijk de broedtijd. Voor de Watersnip bedraagt deze periode rond 135 dagen van de rond 245 dagen dat ze in ons land voorkomen, dat is 55%.

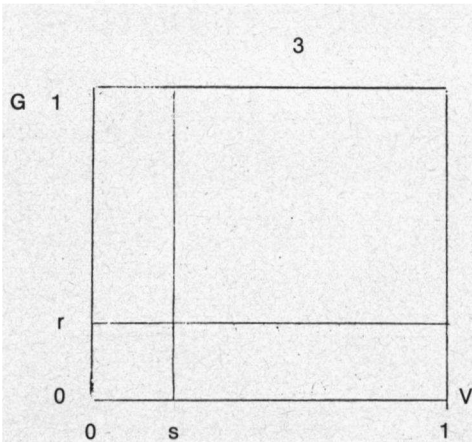
Om de rechten van de beschermers te berekenen moet met deze beschermingen in de ruimte en de tijd worden rekening gehouden om de jagers niet tekort te doen.

Het vierkant met zijden 1,0 geeft langs één zijde de gehele periode weer dat een soort aanwezig is, langs de andere zijde de omvang van het gehele gebied. Met een strook ter breedte van r kan het deel worden aangegeven waarin niet mag worden gejaagd (reservaten). Met een strook ter breedte van s kan het deel van de verblijftijd worden aangegeven dat de soort geschoond wordt. Het gearceerde deel van het vierkant is dus het deel der bescherming, het blanke deel geeft de bejaagbaarheid weer. De vraag is nu hoe groot r of s moeten zijn om de bescherming de rechtvaardige waarde $B/(B + J)$ te laten krijgen. Wij kunnen twee formules opstellen waarin rechts van = het gearceerde oppervlak staat aangegeven:

$$B/(B + J) = 1 \cdot r + (1-r) \cdot s$$

waaruit s kan worden berekend. De andere formule is $B/(B + J) = 1 \cdot s + (1-s) \cdot r$ en hieruit kan r worden berekend.

Laten wij een gesteld voorbeeld nemen, waarin beide partijen aan hun recht komen.

Als er 40.000 jagers zijn tegenover 120.000 beschermers is $B/(B + J) = 0,75$. Als het beschermde deel van het gebied 0,10 bedraagt levert de eerste formule een schoontijdfractie op van 0,72. Dat is voor de Watersnip 0,72 x 245 dagen = ruim 176 dagen. De wettelijke schoontijd tot 15 juli bedraagt al 135 dagen: er moeten er dus nog 41 aan worden toegevoegd, eerlijk te verdelen over de periode na de officiële schoontijd.

Willen wij bescherming geven door gebieden voor de jacht te sluiten, dan berekenen wij r uit de tweede formule, waarbij wij voor s 0,55 invullen. Dan wordt r voor de Watersnip 0,44. Is al in 10% van het gebied de jacht verboden, dan moet daaraan nog 34% worden toegevoegd.

Het zal eenvoudiger zijn de jachttijd te beperken in de tijd.

Men kan deze berekening voor elk soort, vogel of ander wild, uitvoeren om de jacht volgens democratisch recht vast te stellen. Ook kraaiachtigen en ganzen zouden hiervan kunnen profiteren.

Bij deze democratische toewijzing is van gelijkwaardigheid van rechten uitgegaan. Het recht op doodschieten en het recht op laten leven zijn echter allerminst gelijkwaardig. Het in volle schoonheid en vrijheid laten leven is van een andere orde dan het doden van iets dat mooi, gaaf en een lust voor ieders oog is.

Genot-jagerij is en blijft kapot-makerij ondanks de wettigheid ervan. Het is een door traditie en status geheiligde vorm van vandalisme, een soort edelvandalisme, respectievelijk adelvandalisme. Paradoxaal genoeg vindt men onder de bedrijvers ervan natuurbeschermers, zelfs een beschermheer.

Zij die het jachtregiem moeten vaststellen — de jachtraad adviseert de minister — negeren twee feiten:

- 1) dat beschermers op democratische gronden recht hebben op sluiting van de jacht volgens bovengegeven sleutel;
- 2) dat het morele verschil in beide democratische rechten een rechtvaardiging bevat om het destructieve recht van plezierjagers in het geheel niet te honoreren.

Hiermee wordt de toewijzing van jachtrecht een zaak van noodzaak: het beschermen van de belangen van boeren en tuinders enerzijds en van een evenwichtig ecosysteem anderzijds. Inderdaad draagt de Jachtwet de jagers beide taken op. Voor het uitvoeren van beide taken zal de ecooloog de richtlijnen moeten geven.

Wat de schade betreft kan gesteld worden dat de mens de dieren een welvoorzien dis voorzet. De schuld voor de schade moet niet bij de dieren, maar bij de mens worden gezocht, die van natuur cultuur heeft gemaakt. Hij moet dus zijn teelten van pluimvee, vis of

De Watersnip, het kind van de rekening.

Foto: Piet Munsterman.

gewassen tegen wild afschermen. Het is een ecologische wet dat de hoeveelheid voedsel of de hoeveelheid nest- en schutplaatsen het aantal individuen van een soort bepalen. Veel voedsel betekent een goede voedings- en gezondheidstoestand van de dieren, met een omvangrijk nageslacht tot gevolg. Verdelen van de belagers helpt niet; de Houtduiven hebben het bewezen. De gedekte tafel blijft steeds nieuwe eters aantrekken. Men zou moeten verdelen tot de uitroeiing voltooid

■ Drs. G.F. Makkink, Eekhoornlaan 10, 6705 CH Wageningen.

Wisseling redacteurschap Wetenschappelijke Mededelingen

Vanaf 1951 verzorgde de heer G. Houtman de Wetenschappelijke Mededelingen van de Natuurhistorische Bibliotheek van de Koninklijke Natuurhistorische Vereniging. In oktober 1981 werd de heer Houtman 75 jaar en vond toen de tijd aangebroken om zijn functie van redacteur van de Wetenschappelijke Mededelingen neer te leggen. Mede door de vele persoonlijke contacten heeft hem dat werk heel veel plezier gedaan.

In overleg is besloten dat hij na de 150ste Wetenschappelijke Mededeling zijn werk definitief zal stoppen. Er zijn nog enige boeken in bewerking. Deze hoopt hij echter nog af te kunnen maken. En tot november 1982, wanneer zijn ambtsperiode als hoofdbestuurslid afloopt, blijft hij dit werk nog doen.

Geerit Houtman (75) werd voor zijn bijzondere verdiensten bij bevordering benoemd tot Officier in de Orde van Oranje-Nassau.

Na november wordt de redactie overgenomen door drs. H.D. van Bohemen, Holterschans 11, EX Nieuwegein, 03402-42590, drs. G.A.G. Buizer, Vermeerstraat 25, 1816 CK Alkmaar, 072-155455 en drs. A. Littel, Roodborststraat 26, 2333 VR Leiden, 071-172678. De eerstgenoemde zal als eindredacteur optreden en dus met ingang van november a.s. alle correspondentie betreffende de Wetenschappelijke Mededelingen naar drs. H.D. van Bohemen. Hij is landschapsoecoloog en werkt als adjunct-secretaris bij de Natuurwetenschappelijke Commissie.

Samen met de heer Houtman hopen wij dat dit driemanschap de serie Wetenschappelij-

is. Beter is het voedsel door passende middelen onaantrekkelijk of onbereikbaar te maken. Afschieten is niet afdoende; eetverhinderend tast de wortel van de schade aan: geen voedsel, geen toename van de voortplanting. Een natuurlijk voedselaanbod handhaaft de honger als mortaliteitsfactor. Het is zaak de meest effectieve en de goedkoopste afschrik- en beveiligingsmiddelen uit te vinden. Jagers kunnen dan ook voor schadebestrijding gemist worden.

ke Mededelingen met het zelfde succes zal kunnen voortzetten.

Commentaar van Directie Faunabeheer inzake watersnipjacht

In het Vogeljaar nr. 1 van 1982 bekritiseert u in uw artikel: 'Advies Jachtraad' het rapport: Analyse van ringgegevens uit enkele Noord- en Westeuropese landen betreffende de Watersnip (*Gallinago gallinago*).

Het bovengenoemde rapport werd op verzoek van de Directeur van het Faunabeheer en met diens financiële steun door een daartoe ingestelde werkgroep opgesteld.

In tegenstelling met het door u gepubliceerde werd aan het RIN toestemming gegeven om de meer technische uitgebreide versie in een eigen rapport te publiceren. Het inkorten is dan ook op voorstel van en door het RIN om praktische redenen tot stand gekomen.

De opmerking in uw publicatie, dat schijnbaar minder belangrijke teksten niet werden overgenomen, suggereren dat de werkgroep niet onafhankelijk genoeg zou hebben kunnen functioneren. Wel had de Werkgroep zwaar tegen een beleidsuitspraak in een wetenschappelijk rapport als het sluiten van de jacht op de watersnip als 'voorbeeldfunctie' voor andere landen. Daarom werd deze conclusie in het rapport niet opgenomen.

De werkgroep had slechts tot doel gegevens te verzamelen en daaruit geen conclusies te trekken.

In de EG-Richtlijn inzake het behoud van de vogelstand PB EG nr. L 103 van 25 april 1979 wordt de Watersnip genoemd onder de soorten, die in de gehele Gemeenschap als een normale bejaagbare vogel kan worden aangemerkt. Naar ik hoop zal het rapport bijdragen aan feitelijke kennis over de watersnip in de landen waar de soort broedt en regelmatig overwintert. De maatregelen, die aan de hand van de ter tafel gebrachte gegevens en conclusies zijn of zullen worden genomen, vallen buiten de verantwoordelijkheid van de werkgroep.

Wel ga ik er van uit dat meningen en visies op een dergelijke materie eerst gevormd kunnen worden nadat er voldoende, zo onafhankelijk mogelijk wetenschappelijke kennis is verzameld.

w.g. de Directeur van het Faunabeheer, Ministerie van Landbouw en Visserij, postbus 346, 2700 AH Zoetermeer: dr. W.J. Doude van Troostwijk - 7 mei 1982.